Ion Pătășanu-Berdac

LUȚĂ IOVIȚĂ

Barbu Lăutaru Banatului

Fragmente dintr'o viață de sbucium și cânt

1944

Editura „Poporul Român"

R 5 II / 789

~~R 5 II 789~~

B II 89

[25371]

Ion Pătășanu-Berdac

LUȚĂ IOVIȚĂ

Barbu Lăutaru BANATULUI

Fragmente dintr'o viață de sbucium și cânt

1944

Editura „Poporul Român"

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
REȘIȚA
Str. 7 Noiembrie nr. 50
1804/80
141/80 B

LUȚĂ IOVIȚĂ

închină tot sbuciumul lui, d-lor :

Prof. dr. NICOLAE OGRIN

Prof. ANDRAȘIU,

DUMITRU SADOVEANU, industriaș,

care, pe lângă o caldă apreciere, i-au acordat și mărimimosul d-lor sprijin.

Pentru cei de mai sus, ca și pentru toți acei ce l-au înțeles, LUȚĂ IOVIȚĂ, îi asigură de întreaga lui gratitudine și stimă.

In loc de:

„PREFAȚA"

Desgroapă, moșnege, cu mânile'n tremur
Comoara ta veche de jale...
Tu porți ferecate durerile noastre
In vaierul strunelor tale.
In ele 'mpletit-au strămunii cucernici
Credința visării deșarte.
Și'n graiul lor plânge și n'are repaus
Amarul nădejdilor moarte.

(Octavian Goga : „Lăutarul").

Câți sunt din acei ce nu vor zâmbii, cu un fals aer de superioritate văzând publicată o viață romanțată a lui Luță Ioviță.

Snobismului acestor „superiori" nu le putem servii nici o justificare, căci sunt sigur, că nici fragmentul din „Lăutarul" lui Octavian Goga, nu le poate trezii în suflet nimic decsebit. Pentru aceștia a rămas un singur remediu: perpetua lor imbecilitate și disprețul oamenilor cu bun simț.

Barbu Lăutarul, Laie Chioru și Luță Ioviță. Trei nume, cu o semnificație, ce depășește banalul. Cei doi și-au găsit sufletele care să-i înțeleagă, Luță Ioviță, nu.

El rămâne să trăiască printre noi ca o fantomă, iar cântul lui care a aprins atâtea nădejdi și atâteá bucurii în sufletele noastre, pentru simplul și ingratul fapt, că nu a fost înțeles, trece în mormântul tăcerilor săpat de ingratitudinea.

De trei zile, măi copile !
Doru-i greu și jalea multă
Și tot zice să le-alinte
Lae Chiorul din lăută.

(O. Goga : Cântece).

La câți dintre noi clarinetul lui Luță nu i-a alintat dorurile? Cine își mai amintește de ele? Puțini. Pentru aceștia puțini am scris această modestă broșură, zic modestă pentru faptul că am în fața mea o viață de om care, deși trăiește, și a trăit mai mult pentru alții, este generos, știind să ierte chiar pe cei ce-l umilesc.

LUȚĂ IOVIȚĂ ESTE PENTRU BĂNĂȚENI CEIACE A FOST LAIE CHIORU PENTRU GOGA ȘI BARBUL, LĂUTARUL PENTRU ALEXANDRI.

Măsurând faptele cu linearul vremii

Ne ducem cu gândul, pentru a măsura faptele cu linearul vremii, cu şaizeci de ani în urmă.

In anul 1883, într'o modestă casă din comuna Dalci, la câţiva paşi de Caransebeş, unde în ziua de Bobotează, locuitorul Dumitru Ioviţă primeşte din partea destinului încă un prunc.

A fost o bucurie ?

A fost o tristeţă ?

Nu ştim !

Pentru un om sărac, indiferent de situaţia lui socială şi materială, o naştere, în general, este primită cu bucurie. Dar, însă, pentru acel ce-şi agoniseşte cu greu o pâine amărîtă, o nouă gură ce trebuie mulţumită, poate lăsa tristeţea să înlocuiască tradiţionala sărbătorire.

Presupun că pentru firea de artist, şi ca atare boemă, a lui Dumitru Ioviţă, acest eveniment a însemnat numai bucurie.

Ce înseamnă pentru artistul degajat de convenienţe, perspectiva unei noui greutăţi. Dispus să lupte, să spere mai ales, acest om a primit venirea în lume a rodului „dragostei lui" ca o răsplată pe care Cerul i-a dat-o pen-

tru a-i turna în sufletu-i, covârşit de mizerie, o picătură de veselie.

Noul născut a primit numele de : Luţă.

Propunându-ne a ne ocupa, exclusiv, de viaţa lui Luţă Ioviţă, trecem peste amănuntele naşterei sale, aşa cum se trece, de obicei, peste orice fapt divers, înregistrat fugitiv de un cotidian ce în lipsă de informaţii mai importante, sau cu redactori lipsiţi de fantezie şi talent, şi-a propus să colecteze numele nouilor născuţi, căsătoriţilor şi morţilor, dela Oficiul de Stare Civilă. Luţă Ioviţă nu a avut măcar această neînsemnată cinste de a fi trecut în şirul acestor fenomene banale înregistrate nominal de ziarele de duzină.

El s'a născut într'o zodie tristă şi într'un sat ce nu figurează decât pe hărţile topografice de detaliu, folosite doar de un cerc restrâns de interesaţi.

Zodia ce-a stabilit destinul noului născut, a fost extrem de vitregă,

Luţă Ioviţă, a ştiut să verse din plin, pentru toţi ce-au simţit sguduitoarea chemare la trecut şi tradiţie, remuşcarea, căci prin farmecele clarinetului său, şi printr'o irezistibilă retrospecţiune, înstrăinaţii, au revăzut satul bănăţean, leagănul naşterei şi primele imagini şi simţiri ale tinereţii. Pentru aceştia, doinele lui Luţă a însemnat o oază în deşertul înstrăinării pe nisipul căruia viaţa a risipit fărâmituri de suflet. Cântecul lui Luţă aduna fărâmiturile, le integra, şi le da viaţă din duhul trecutului. Pentru acei ce nu şi-au renegat trecutul, indiferent de originea lor ce le-ar părea umilitoare, s'au scris aceste modeste rânduri.

Repet, toate cele ce vor urma nu sunt scrise pentru oamenii cu sufletele prinse în chingele regulelor impuse

de stupiditatea rigidei convenţiuni sociale şi nici pentru vanitoşi şi snobi.

Fiind vorba de un om, cu desăvârşire „OM", ne adresăm exclusiv oamenilor şi nu caricaturilor ce satirizează personalitatea acelora pe care Ziditorul le-a dat chipul şi asemănarea Lui. Nu cerem să fim filtraţi printr'o seacă şi sterpă disciplină literară. Nu cerem părerea nimănui, cari nu ştiu să vadă dincolo de măsura stupidei şi inperfectei lor construcţii spirituale, fiindcă modestia noastră se adresează exclusiv sublimei modestii a altora.

In consecinţă nu ţiu să fiu criticat.

Nu cer iertare nimănui, exclusiv eroului, pentru neputinţa mea de a-l reda aşa cum este: „veşnic cu lacrimi în ochi, veşnic viând dincolo de barierele vieţii, amoral de multe ori, dar nici odată neom".

Pe Luţă Ioviţă, l-am cunoscut la Bucureşti, l-am întâlnit la Cluj şi l-am revăzut cu drag la Timişoara.

Numele lui mi-a fost cunocut încă din frageda copilărie. Nu credeam că destinul mă va aduce vre-o dată în faţa acestui om, ce de-şi face parte dintr'un neam înferiorizat de supiditatea concepţiilor rasiale, a fost pentru noi ce vedem dincolo de prejudecăţi, omul aşa cum este el zămislit de Creator, cu defecte şi calităţi: sinteza imperfectului, concretizat prin fiinţă omenească.

Lui Luţă Ioviţă nu e ruşine de originea lui.

Luţă Ioviţă este mândrul trubadur ce a adus Patriei şi Neamului, care i-au câştigat complect sufletul, făcându-l să le fie unul din cei mai devotaţi membri, toate comorile talentului său şi chiar întreaga sa viaţă de sbucium şi credinţe româneşti.

Luţă Ioviţă, poate servi multora drept unitate de măsură pentru orgoliu şi exemplu de servire fără onoruri, pentru scopuri ce depăşesc triviala fire umană.

Este oportun să arătăm că dacă tuturor li s'a cerut, pentru interesul pe care l-a trezit faptele lor, în opinia publică, fie ei genii fie chiar ucigaşi, date amintite din viaţă, care deobiceiu au fost obiectul speculanţilor unor editorii, Luţă Ioviţă nu s'a crezut, un „fapt divers", căci din economiile sale şi-a sacrificat liniştea „banilor albi", pentru a da postertăţii dovadă că a fost un om ce a suferit, a învins, a cântat, a iubit, dar mai ales a voit.

Merită, la tot cazul, să ne apropiem de el, nu ca oameni avizi de o destindere şi nici cu mintea întunecată şi cu focurile inimii de alcool, ci, să-l luăm aşa cum crede el că este şi aşa cum cred eu şi la sfârşitul acestei cărţi modeste desigur că cetitorii.

Nu-i doresc lui Luţă Ioviţă decât ceiace doreşte şi el: „SĂ NU FIE INŢELES GREŞIT".

A făcut pentru folclorul nostru muzical şi pentru sufletele celor ce l-au dorit, mai mult ca oricare altă personalitate ce de şi îşi are o biografie romanţată, tipărită în toate limbile globului, nu are la activ decât fapte pe care morala şi bunul simţ, şi chiar legile Divinităţii le considera oprite nefiind ca atare demne de o relevare ci de o definitivă uitare.

Cântecul bănăţean n'a murit ca altele pe care le-a îngropat uitarea. Cântecul bănăţean a trăit ca o floare veşnic fragedă fiindcă ea a fost îngrijită şi udată de lacrimele şi dragostea lui Ioviţă Luţă.

Strămoşii noştri ne-au lăsat comoara cântecului, Luţă Ioviţă a păstrat-o.

ION PĂTĂŞANU BERBAC

Tristă i-a fost viața, dar plină de nădejdi

Luță Ioviță vrea, cu orice preț, să-i fie prezentată viața așa cum a trăit-o. Nu-i rușine de obârșia lui, de sărăcia lui, și nici de slăbiciunile sale. Știe că dacă nu a rămas um lul anonim, aceasta, se datorește exclusiv luptei sale cu vrăjmășia soartei, hăzărită oricărui om sărac. Iar dacă a învins, toate piedicile, dacă a cucerit un loc sub soare, un cuib în sufletul oricărui ascultător al melodiilor sale, ține totuși să se facă cunoscut, fără nici o rezervă, că a fost slugă și că fost bătut, că a îndurat mai mult ca oricare și că a fost flămând, dar, că la sfârșit, a învins.

Luță Ioviță își face un titlu de glorie din sărăcia și mizeria vieții sale. Există, desigur, în dosul acestei dorințe, adevărata cauză care l-a determinat să pretindă ca să-i fie pusă în fața cetitorilor, adevărata lui trăire.

Corecțiunea primită nu-l schimbă însă. Visează mereu. Vrea să ajungă să cânte farmecul pădurilor, jalea umilinței și a dorurilor neîmplinite, căci vocea lui îi pare prea mică față de dorurile care fierb în el.

— — — — — — — — — — —

A fost slugă la opt ani.

In poienele satului, pe izlazele comunale, argatul își păzea vitele stăpânului.

Simțea copilul acesta că locul lui nu este aici. Dorea nemărginitul și simțea nevoia evadării.

Cu sufletul pierdut. într'un apus de soare, pierde doi berbeci. Visarea îl costă mult. Nici azi nu a uitat bătaia primită. Călcat cu picioarele, lovit mai rău ca un ani-

mal, sluga nu se răsvrăteşte. Este prea mic, şi prea sărac, pentru a reacţiona.

Desigur că şi ereditatea a lăsat o brazdă adâncă în sufletul lui. Din moşi strămoşi el descinde dintr'o familie de muzicanţi.

Fiind îndepărtat din casa părintească, copilul înstrăinat, se apropie cu evlavie de ciubul natal, nu pentru a fi răsplătit cu o vorbă caldă, căci demult se înţelese că este predestinat să fie servul biciuirilor, ci pentru a căuta în casa părintească „clarinetul" tatălui din care, înainte de a fi slugă, învăţase să cânte şi prin cânt să-şi astâmpere foamea de depăşire.

Mama vitregă se pune în calea micei sale desfătări, dar tot ea îl ajută să dorească cu ardoare, un bun muzical a lui, pe care nimeni, însă, să nu-l poată smulge.

Un fapt semnificativ, a cărui dureroase consecinţe le poate fiecare înţelege: „Intr'o zi, întorcându-se pe furiş în casa părintească, vede pe fraţii săi posesori, fiecare a unui instrument muzical. Tatăl, care era şef de „bandă muzicală", (bandă se spune şi azi deşi acest cuvânt nu are nimic comun cu acel de banda de hoţi sau banditi, poate că se propie de acela al „bandei haiduceşti", căci ca haiducul, ca şi muzicantul, pleacă pretitindenea unde se poate fura suflete prin vrăjitoria muzicei), voia să-şi complecteze locurile şi să formeze o bandă (azi se zice orchestră) familiară cu proprii săi copii. De Luţă Ioviţă uitase tatăl, uitase fraţii, dar nu uitase el de dânşii.

Se atingea cu frică şi smerenie de minunatele instrumente. De multe ori încercase să le strunească, dar copilăroasa lui curiozitate era pedepsită, în aşa fel, că durerile au rămas abea cicatrizate şi azi în suflet, iar amintirea lor, redă durerea trecutului.

Se izolează de răutate şi primeşte dela o primăvară

mângâiere. Vântulețul cald și parfumat al poeticului anotimp, îi mângâie părul răvășit. Pare că o mână de mamă îi demiardă părul. Se scutură surprins, dar vântul nu cedează. Copilul câmpiei și al singurătății rămâne uimit de bunătatea vântului, cu care se înfrățește, devenindu-i tovarăș de sburdălnicii.

Când arșița soarelui îi pare prea tare, codrul îi dă un cuib răcoros și parfumat. Păsările pădurii, acompaniază și ajută sufletul să înțeleagă, că dreptul de a cânta bucuria și tristețea vieții, este liber, nu numai oamenilor, ci și oricărei alte vietăți.

Cu multe lacrimi, și tot atâtea stăruințe, smulge mila stăpânului, care, ne mai putând rezista rugăminților sfâșietoare ale micei slugi, îi cumpără în cele din urmă un fluer.

Prima victorie este și prima lui bucurie. Numai cerul și lacrimile, aducerilor aminte ce-i spală și azi obrazul spoit de bătrânețâ, poatee mărturisi marea sărbătoare pe care i-a dat-o viața în acele momente... Uita să mănânce, uita să doarmă. dar nu uita niciodată să cânte. Talentul și dorul îl ajută. In câtevo zile fluerul își avea stăpânul ce știa să-i porunceasca.

Atras de doina fluierului, trecătorul se oprește la câțiva pași de doinitor. Ascultă. Uită că drumul lui are un scop. Se pierde în evocări. Luță, nu vede. Cu ochii pierduți în necuprinsa boltă cerească, cântă. Pe fața lui, razele soarelui par a se fi oprit, ca și vântul, în loc. Târziu, când cântecul a încetat o clipă, călătorul vrăjit se smulge din contemplare, aducându-și aminte că trăiește pe pământ, nu dincolo de viață

Satul află. Satul își deschide brațele și-l primește ca pe un adevărat și cinstit copil al lui.

Luță Iovița, devine copilul răsfățat al Dalciului Pre-

tutindeni el însoțește elanul și dorurile haiducești ale locuitorilor. La hore și petrecerile satului, copilul cu fluerul, vrăjește și înalță. De pe sufletele sătenilor vălul grijelor este smuls. Dragostea înșelată, este iertată. Dorurile neîmplinite se prefac cenușă. O singură bucurie: „regăsirea cu ei înșăși, face ca daclicenii să se apropie de copil, să-l mângâe, și să-l iubească, ca pe un frate drag.

Luță a început să depășească anonimatul. El nu-și mai aparține, ci numai farmecului, pe care sufletul său l-a primit din plin, dela prima victorie.

Și timpul trece... Satele din jur vin să-l asculte. Il cheamă, cinstindu-l așa cum se cuvine, dar însă mai ales îi dă iubirea lor, se satisface unicul dorinitor.

Are 12 ani când porțile orașului i se deschid larg și primitor.

Soarta a voit ca orașul să-l primească la început nepăsător.

Dar, într'o zi, Petru Răbăgia, oprindu-și pașii în birtul unde Luță Iovița își cânta amarul și dorul, rămâne profund impresionant de farmecul cântului copilului doinitor.

Ascultă. Înțelege că dincolo de cânt se frământă un suflet sbuciumat. Se apropi de el și cu bunătatea sufletului lui îl iscodește.

— *Al cui ești, mă copile ?*

— *Eu mi-s copilul lui Dumitru Iovița din Dalci.... Domnule,* răspunde Luță cu t'miditate.

— *De ce nu vrei să fi slugă la mine?*

— *Vreau Domnule!*

Luță Iovița, devenind slugă la alt stăpân, începu să fugă noaptea din culcușul lui, aflat în grajdul vitelor, pentru a-și adăposti dorurile depășirii în mijlocul oamenilor flămânzi de o efemeră uitare, în birturi.

Nocturnele sale evadări sunt descoperite abea după aproape doi ani de slugărnicie.

Petru Răbăgia, stăpânul, nu-l ceartă, căci înțelese-se, din primul moment, că mica lui slugă nu-i va slujii multă vreme. Descoperise în sufletul acestui copilaș, ceva ce făcea parte din comoara propriilor sale doruri rămase în tezaurul viselor frământate de tinerețe.

— *„Ascultă copile, văd că nu m'am înșelat. Tu nu vrei să rămâi slugă... Tu vrei să fi muzicant. M'ar bate Dumnezeu să te opresc. Iți spun, însă, să fi cuminte; să fi așa cum te cunosc eu: „cinstit și harnic". Știu că vei ajunge om renumit, numai dacă rămâi pe calea cinstei și a credinței în Dumnezeu... Primește din partea mea două coroane, și Dumnezeu să-ți ajute... Mergi sănătos copile".*

Din ochii stăpânului curg lacrimi.

— — — — — — — — — — — — — —

E târziu. Pe străzile Caransebeșului iarna așternuse un strat gros de zăpadă. Prin scurtucul subțire, cu care era îmbrăcat copilul, fiorii de ghiață răcii până și focul sufletului.

— — — — — — — — — — — — — —

În birtul lui Lupșa, Luță Ioviță, face primele încercări în viață. Acolo cheltuie din cele două coroane, pentru a-și astâmpăra foamea, câți-va creițari.

Un papricaș (tocană), un ulcior, mic, de țuică, stimulează elanul aventurei. Dela un negustor de vechituri cumpără un guler și o cravată, pentru a se reîntoarce la birtul lui Lupșa reînoit.

Era zi de târg. Din toate colțurile plasei, din satele de munte și câmpie, mulțimea venise să-și târguiască produsul gospodăriei, sau să-și acopere nevoile casei dela diferiți târgoveți cu fel de fel de negoț.

Aci cântă musafirul nepoftit, Luță Ioviță. Aci se

scrie în epopeia vieții lui, o nouă pagină de trăire.

Din punct de vedere social nu a intervenit nici o îmbunătățire în viața tinerei slugi. Doar pe cerul veșnic noros s'a produs o schimbare. Norii de plumb a năzuințelor neîmplinite au început parcă să se împrăștie. Iată și o rază de soare se strecoară sfioasă și lumina ei blândă pătrunde în sufletul năpăstuit al copilului.

Și izolarea dispare. In jurul lui se întind mâni. Pe părul lui, pe care numai vântul s'a îndurat să-l mângâie, primește dovada prieteniii oamenilor de care s'a apropiat prin cântul sufletului.

— *„Cântă-ne Luță de veselie. E prea trist cântul tău și prea ne dăm seama de nemernicia noastră. Vrem să fim veseli copile. Cântă și-ți vom da bani, bani munciți cu sudoare, pentru o clipă de uitare“.*

Și copilul cu raza de soare în suflet și cu ochii plini de lacrimile bucuriei se supune.

Luță cântă.

Din clarinetul lui pornesc notele veselei hore. Zăbranicul tristeței gândurilor, cântecul lui Luță îl smulge de pe fețele brăzdaș lor. Inimele se deschid ca și pungile. Cântul și băutura alungă gândurile negre. Din baierele sufletului un fecior își strigă dorul :

Hai mândruță, hai la horă
Că te duc la mamă soră.

Și orele se scurg, ajungând noaptea dincolo de hotarul luminei.

Pe drumuri...

La birturile lui „Lupșa", „Mândrușoane" și „Mielu" continuă mersul pe drumul trasat de destin. Lumea-l caută. Iar datorită cântului, el, aduna lume, crâșmarii, se supralicitau pentru a-l avea în birtul lor.

Intr'o zi este descoperit de vestitul muzicant Pera. Acesta-i oferă un loc în orchestra lui. Luță Ioviță rămâne surprins. Nu a crezut că va ajunge atât de curând să facă parte dintr'o „bandă" renumită. Fără îndoială că primește, oferta acestuia, și cu aceasta Luță își stabilește primul său popas, în Restaurantul „Kereș".

Muzica, lui Luță Ioviță, depășește cu timpul chiar faima lui Pera. Clienții localului cer pe Luță. Invidia profesională nu ajută însă la nimic. Luță devenind „vedeta" bandei lăsa în penumbră restul colegilor săi, mai bătrâni.

Alexa Drugă, celebrul violonist de odinioară și șef de orchestră, aude de existența lui Luță. Vine la „Kereș" și-l ascultă. Rămâne încântat și se hotărește să-l achiziționeze pentru „banda" lui.

Cum Drugă cânta, la „Pomul Verde" și la „Central", cele mai renumite localuri caransebeșene, tânărul clarinetist primește, fără nici o rezervă, să facă parte din formația muzicală a acestuia.

Există în toate compartimentele manifestărilor de viață o ierarhie. In orchestrele populare, acest fenomen de ierarhizare, este prezent ca în oricare altă ramură a activității omenești.

Trecerea rapidă dela birtul de „mâna-treia" la „Restaurantul de lux" constituie proba capacității profesionale și dovada existenții valorii artistice la acel ce a a-

juns să fie acceptat în rândurile celor ce au depășit demult anonimatul.

Din zi în zi, Luță, câștigă teren. Pentru toți clienții „Centralului" și „Pomului Verde", Luță Ioviță, este copilul răsfățat acărui cântec e ascultat cu multă însufleţire.

Faima lui se răspândește. Caransebeșul, prin Luță, devine cunoscut nu numai ca oraș de cultură și civilizație occidentală, ci și ca un centru al muzicei poporane.

Numai la câteva săptămâni Orșova își trimite la Caransebeș solul ei, cu consemnul de a aduce acestui oraș și port dunărean pe copilul minune dela Caransebeș.

Ghiță Beca solul, reușește să convingă pe Luță.

Iată-l pe Luță Ioviță, cântându-și doinele pe malurile „Dunării Albastre" stârnind entuziasm în rândurile clienților cosmopoliți a celui mai mare restaurant orșovean.

Căpitanii de vapoare și șlepuri, negustorii din toate colțurile continentului ascultă, vrăjiți, melodia câmpiilor și munților bănățeni. Marinarii își scutură pungile în cassa restaurantului. Nu numai clienții apreciază talentul lui Luță, ci și proprietarul localului, pentru care Luță Ioviță este scormonitorul vinei de aur ce îi satisface setea de câștig.

Luță Ioviță se mulțumește cu succesul moral. (proprietarul cu beneficiul material) Este tot sărac, așa cum va rămâne până la adânci bătrânețe.

Niciodată Luță nu a știut ce înseamnă setea de aur. Lui i-a trebuit bucuria altora și satisfacția propriului său amor.

Reușește să poposească pe malurile Dunării, la Orșova, trei ani. Dorul de Caransebeș, orașul primelor succese, depășește satisfacția fainei de aci. Se reîntoarce.

~~In acest oraș, Caransebeșul copilării lui, regăsește a-~~
In Caransebeșul copilăriei lui, regăsește aceiași dragoste și înțelegere din trecut.
~~ceiași dragoste și înțelegere din trecut.~~

Marele român, Alionte, dirijorul corului românesc din acest oraș, unul din acei cărora Luță le păstrează o pioasă amintire, l-a primit ca pe un frate drag pe care soarta l-a smuls din mijlocul familiei românești a orașului grăniceresc.

Ghiță Bona un neînfricat susținător al „Cauzei Naționale" vedea în cântul lui Luță un mijloc de propagare a dorului de „Unitate Românească". Astfel se explică entuziasmul, cu care la primit în brațele-i deschise, atunci, când trubadurul doinei bănățene s'a reîntors din pribegia sa de pe malurile dunărene.

Pentru a putea pune la curent cetitorii cu frământările trecutului românesc din Caransebeș, Luță Iovița, reînviază morții, spre a le da trăirea faptelor lor, în aceste momente cruciale, — răspântii de istorie. — Trecutul a scris pagini de glorie în Istoria Credințelor Naționale, iar noi, epigonii, nu putem să dăm uitării sacrificiile demne de apostolat, ale eroilor ce a știut să „vrea" prin categorica lor nădăjduire.

Murind, în timpul când România încă nu era Mare, făclia credințelor lui Alionte a luat-o Preotul Bancea, (pe atunci pedagog la liceul din Caransebeș). Actualul preot Bancea, prin plecarea lui din acest oraș, (după Unirea Tuturor Românilor) a lăsat unanime regrete în sufletele caransebeșenilor care au resimțit golul imens pe care l-a lăsat acest apostol de credință românească.

Despre faptele acestor premergători suntem nevoiți să revenim.

Intorcându-se din Orșova, Luță Iovița, își organizea-

ză o orchestră proprie. Nu mai cântă în localuri. Cântă pe la nunți, hramurile bisericilor și ori unde era chemat. Invitațiile, însă, erau prea dese pentru a ale putea face față.

S'ar crede că în cariera trubadurului nostru a intervenit o perioadă critică. Inexact. Luță Ioviță a voit să-și revadă satul, câmpiile și codrii copilăriei sale. Mai intervenise un fapt. Tatăl său auzise de faima copilului lui. Dacă acest vlăstar, neglijat, ajunse-se să-l depășească, își da seama, că el nu contribuit cu nimic la aceasta. Deci, neputându-l obliga să-l urmeze și prin talentul său să-i dea valoare „bandei" sale, face apel la sufletul copilului, care renunță să cucerească orașele, își ajută tatăl pentă de acesta.

Luță Ioviță nu se putea ușor desprinde de sat. Satul i-a dat prima mulțumire, iar el nu putea să fie ingrat față de aceasta.

Mai mult. Satul i-a dat tovarășa de viață. Cu mult înainte de a se asocia cu tatăl său, fiind poftit, la o nuntă, în satul Obreja își cunoaște soția și mama copiilor săi. Despre acest fapt revenim în capitolul ce urmează.

Dar să ne reîntoarcem, iarăși, la Caransebeș.

Restaurantele se îngrămădesc cu solicitări. El nu acceptă nici o ofertă. Dorul de sat este mai covârșitor și îi ispitește sufletul mai mult ca onorariile ce i-se oferă. oferă.

Pleacă, deci, pripegind prin satele unde cântul lui este dorit. Revede câmpia și își urcă gândurile pe culmile dealurilor și munților ce odinioară le colindase, păzind vitele stăpânului.

Dar destinul știe să-și conducă victima predestinată vangabondajului.

BIBLIOTECA JUDEȚEANA
REȘIȚA
7 Noiembrie nr. 50

Înfrățit, în doruri, cu muncitorii reșițeni

O scrisoare venită, din Reșița, face ca turneele sale ocazionale să-și rupă firul. Era solicitat de un restaurant reșițan să primească un angajament. Nu-l refuză. Setea de necunoscut revine în sufletul lui și el omul nu-i poate rezista.

In sufletele miilor de muncitori ce-și câștiga existența în frământare zgomotuoasă a uzinelor. Luță a știut să reverse clipe de adâncă uitare. Muncitorii, ca și țăranii, răsplătesc darul pe care-i dă doinitorul cu dragoste din câștigul sudoarei frunților lor brăzdate de griji și efort.

Dincolo de zbuciumul uzinei, Luță Ioviță, a dat orașului înecat de fum și sărăcie un loc al resemnării. Aci vin ființele istovite să-și regăsească bucuria unei vieți roase de mizerie.

Luță Ioviță înțelege drama ascultătorilor lui.

Luță Ioviță devine izvorul de bucurii și dorinți pentru istoviții muncitori români din uzina exploatărilor neomenești „Steg". Aci, români, muncitori și țărani, vin pentru a putea gândi și șopti marile lor năzuințe. Doinele lui Luță aruncă „benzină" pe jarul naționalismului care ardea înăbușit de opresiune în sufletul oricărui român.

Dacă corpul a simțit istovirea, sufletul i-a dat tărie. Iată dece seară de seară restaurantul unde cânta el, era plin de lume. Cântul românesc devenise irezistibila chemare ce o simțea vuind în suflet, românul, robul intereselor mghiare.

Luță Ioviță, spuneam, cunoștea durerile celor ce-l asculta. Deaceia știa să strecoare, sub forma purpuriilor, notele imnelor naționaliste. Tot el știa să tempereze elanurile și răsvrătirea ajunsă la maxmum.

Intre Luță și muncitorii „Stegului" se stabilise o con-

1804 | 28

spirație tacită. Nimeni nu l-a denunțat căci prea mult a dăruit din sufletul lui, dorurilor românești, pentru a se putea strecura în sufletele celor slabi, ispita vânzării.

Făcea, Luță Ioviță, cu „torogoata" lui, atâta propagandă românească, în rândurile acestor oropsiți muncitori, încât, numai cei ce-l ascultă azi, simțind dinamismul muzicii sale, își poate imagina entuziasmul pe care îl stârnea doinele și horele cărora le da o desăvârșită trăire — având în vedere vremurile de atunci — în sufletele ascultătorilor săi.

Există, deci, motive suficiente care să ne îndreptățească să considerăm sufletul muncitorului, destul de emancipat, pentru a corespunde înțelegerii pretențiozității muzicei zisă chiar „cultă". Nu știu dacă noțiunea de muzică „cultă" nu este prin excelență, o afirmare paradoxală. Muzica, fiind integrată în complexul Artei, iar Arta, ca atare, nefiind pusă în situația de a fi judecată, ca științele pozitive, cu creerul, căci, fiind produsul unor însușiri pur sufletești, cred că, muzica, nu poate fi judecată ci numai simțită.

Sunt extrem de curios să pot găsi pe cineva să-mi servească o noțiune exactă a „culturii".

Am asistat la multe concerte, de sute de ori la spectacole de operă, iar fără să fiu un sceptic, am observat ca amatorii de muzică cultă, — culturalii — manifestau, discret, o atitudine ce o puteam identifica cu plictisala.

Contrar celor de mai sus, asistând la Reșița, la un concert în a cărui program era și bucăți de Wagner, Chopin ș. a., am rămas, profund emoționat, văzând interesul deosebit în care „umilii muncitori" ascultau executarea bucăților de „muzică cultă".

Concluzia, pe care am extras-o din realitate, vine să-mi confirme exactitatea teoriilor expuse mai înainte.

Muzica, prin simplul fapt că este Artă, nu poate fi divizată în „cultă" şi „incultă", dar mai ales că nu poate servi pentru ipocriţi o încercare de a îşi ascunde incapacitatea printr'un obiceiu, stupid şi ieftin: ascultarea.

Muncitorii noştri ascultau şi simţeau armonia, snobii şi fariseii ascultau (cu gândul aiuria) fără ca în sufletul lor să vibreze însă coarda sensibilităţii.

Muncitorii români au înţeles subtilitatea manevrei de trăire naţională prin intermediul torogoatei lui Luţă Ioviţă. Nici „jăndarul austro-ungar nu-şi putea da seama că din „torogoata" lui Luţă izvorăsc melodii ce fac mai multă propagandă decât orice cuvântare politică.

Muzica românească, prin exponentul ei, Luţă Ioviţă şi-a plasat fermentul dorirei acolo unde, tocmai datorită simplicităţii, a fost mai ardent trăită.. Luţă Ioviţă nu şi-a dat seama de rolul lui covârşitor cu care a contribuit în lupta pentru păstrarea şi afirmarea naţionalismului nostru autohton. El ştie, doar, că şi-a făcut datoria, însă, nu cunoaşte, realmente, împlinirea spirituaă pe care el cu torogoata lui, a înfăptuit-o.

Bătrânii, muncitorii reşiţeni, îşi reamintesc de Luţă. Pentru ei numele acestuia îşi are o covârşitoare importanţă.

Luţă Iov ţă a fost făclia care aprindea în sufletele resemnate, aducând la viaţă, dorurile strânse. Muncitorii iubeau cântecul românesc, îl iubesc şi azi, şi-l vor iubi întotdeuna. Deci iată că prin intermediul muzicii autohtone ne putem da perfect de bine seama, că dincolo de propaganda „universităţii", există naţionalismul ce îşi are seva în substanţialitatea etică şi etnică a individului lismului.

Să facem o digresiune necesară tipurilor actuale. Muncitorul întrebuinţează, Duminica, Ziua Domnului,

pentru o reculegere mistică creştină. Pe pereţii casei lor, nici odată n'au lipsit icoanele sfinte, dar, nici chipurile eroismului nostru românesc. Noi nu am avut un Bela Kun şi nici peste zeci de secole muncitorul român nu va primi desagregarea conştiinţei sale creştine şi româneşti, etica imanentă şi definitivă, a vieţei noastre sociale.

Revin la fenomenul „Luţă Ioviţă". Omul şi instrumentul lui s'a opus opresiunii. Muzica, nu o distruge nici miile de tone de bombe. Muzica, rămâne linia de legătură dintre individ şi originea lui.

A distruge muzica unui popor este cea mai groaznică

crimă, căci nu se ucide omul ci colectivitatea formată de Cel Inalt, în limitele unei graniți geografice, comunitate socială legată nu numai de interese materiale, ci mai ales de aspirații superioare ce tind spre o firească desăvârșire morală.

Tendința comună, ce trebuie să fie țelul fiecăruia, este păstrarea cât mai intactă a tuturor comorilor spirituale pe care trecutul le-a lăsat ca moștenire posterității.

Luță Ioviță, și-a dovdit credințele, și-a afirmat sentimentele sale față de Neamul ce l-a cooptat în rândul membrilor ei. Nu este un intrus, căci faptele sale au dovedit, cu prisosință, temeinicia pretențiilor sale de a se numi „ROMÂN".

Desigur, că putem să bănuim, că în situația de revoltă și degringoladă, ce a stăpânit primele momente de după războiul trecut, dacă nu exista tradiția, veșnic prezentă, prin cântul lui Luță, nu putem nega că muncitorimea noastră nu putea deveni o unealtă kunistă.

Deasupra tranșeelor Luță cântă

La Reșița, sunetul tobelor, ce anunța mobilizarea generală, pentru „carnea de tun" austro-ungară, a fost auzit și de Luță Ioviță.

Ca orice alt soldat, Luță Ioviță, și-a părăsit slujba și peste câteva zile și familia.

Se reîntoarce la Caransebeș. Aci își lasă soția și cei cinci copii în grija lui Dumnezeu, neputând contribui pentru nevoile casei decât cu 14 crițari, și într'o locuință închiriată.

Pleacă la unitate. Imbracă, nu fără un sentiment de scârbă, uniforma armatei ce aparține unui neam, ce nu are nimic comun cu sufletul său. Trebuie!... trebuie!... ce groaznic este acest cuvânt „trebuie" ca să te numeri în rândurile acestei armate ce știi că-ți este vrăjmașa propriului tău neam și când totul din tine se refuză ascultarea.

De aci, după o instrucție incomplectă, este trimis pe frontul din Rusia. Stă acolo 6 luni. Unitatea din care făcea parte, pierzându-și o bună parte din efectiv, se retrage pentru refacere într'un orășel din Slovacia.

Pe o coastă a Icinului era încarteruit Regimentul 43 Infanterie compus numai din români.

Seara, când umbra nopții începea să se așeze peste oraș, Luță Ioviță, cu clarinetul, aducea din depărtări dorite, atmosfera locurilor dragi, făcând între Icin și satul bănățean, prin gând, și cântec, o legătură.

Luță cânta, seară de seară, pentru dorurile lui și acelor ce stăteau cu frunțile copleșite de dorul familiei și al brazdelor din holda bănățeană. Cântul nostalgic, a lui Luță Ioviță atrăgea, în toate serile, locuitorii orășelului ce-l ascultau parcă vrăjiți. Uitând de toți, stăpânit

numai de gândurile lui, doinitorul, nu vedea nimic din ceiace realitatea i-a impus să suporte.

Refăcut, Regimentul este trimis să facă parte din corpurile de armată ce luptau în Italia.

Undeva aproape de Triest, Regimentul 43 Infanterie, este pus în „faţa inamicului" (fraţilor lor italieni) să

Luţă Ioviţă cu familia

lupte. Desigur că entuziasmul era inexistent. Îşi făceau doar o datorie care nu răspundea năzuinţelor latinilor din „Dacia Traiană".

Comandantul Companiei, Căpitanul lor Pop, român bănăţean, simţea spiritul de contrariate, conform cu

proprie lui simțire, de care era animată Compania comandată de el.

Voia comandantul, să facă cunoscut italienilor că nu luptă cu vrăjmași, ci, cu frații lor din ținuturile cucerite de Traian.

Neputând însă, să comunice cu „inamicul", într'o zi cere lui Luță să se ridice deasupra tranșeelor și să cânte.

Luță să execută. In ploaia de gloanțe și schije de obuz, cu „torogoata" (clarinetul) soldatul Ioviță execută ordinul.

Steagul alb al unui armistițiu temporal este înlocuit cu muzica. „La Paloma", se desprinde din clarinetul lui Luță. Focurile mitralerilor și carabinelor înceată în ambele tabere. In locul bubuiturilor melodia stăpânește frontul.

— *Am cântat „La Paloma", la început,* — povestește Luță — *și nici un inamic nu mai pușca. Eram deasupra tranșeelor așa ca oricare mă putea ochi, dar n'au făcut-o.*

Mă scultau italieni ca și camarazii mei din compania. Am închis ochii, ca să nu văd unde sunt. Imi adusesem în minte imaginea unui sat bănățean și voiam să cred că nu cânt pe câmpul plin cu răniți și morți ci la horă în sat.

Am schimbat „La Paloma" cu o horă, apoi cu sârbă, doine, dar începând să plâng cu suspine n'am mai putut continua.

Din tranșeele inamice ap'auzele mă chemau să continu.

— *„Bravissimo Seniore!" se repeta, dar eu n'am mai putut. Eram istovit. O jale amară îmi înecase sufletul. N'am putut asculta nici ordinul domnului căpitan, nici îndemnurile camarazilor, dar nici chemările italienilor.*

Cu toate că trecuse aproape o oră, de când numai

cântam, lupta nu reîncepuse. Un moment am crezut că s'a făcut pace.

Un ofițer ungur ne-a cerut să deschidem focul. Ne-am executat, dar gloanțele nu mai mergeau spre italieni, ci în vânt. Nici italienii nu mai aveau poftă de luptă, căci, și ei făceau la fel ca noi.

Seară de seară cântam comandantului și camarazilor.

Până ce într'o zi m'am îmbolnăvit și cu ambulanță, am fost trimis la un spital militar din Viena.

Aci am dat peste mulți români bănățeni și ardeleni. Cum era printre ei câțiva care mă cunoșteau, am fost rugat să le cânt și lor.

După ce trecea vizita ne adunam într'un salon și le cântam. Nu odată am avut de furcă cu sanitarii unguri cărora nu le convenise adunările noastre în jurul torogoatei mele.

Am fost reclamați la comandantul spitalului, acesta fiind din fericire neamț, nu ne-a zis nimica.

Am stat câteva săptămâni, dar primind un concediu, m'am înapoiat la Caransebeș.

In trenul care ne ducea în țară, pentru a ne uita neastâmpărul și nerăbdarea, cântam soldaților noștri.

Când am trecut de Tisa și am văzut portul românesc, plângeam, cu toții, de bucurie. Eram acasă după un an de pribegie.

In fiecare gară ne dădeam jos și ne îmbrățișam cu românii ce așteptau prin gări întoarcerea alor lor.

In sunetul torogoatei și cântând cu toți pleca trenul ducându-ne acolo, unde mulți credeau că nu se vor reîntoarce.

In seara zilei de a doua am ajuns în gara Caransebeșului.

Parcă aveam aripi așa alergam spre casa în care îmi lăsam familia.

Nu le venia să creadă ochilor că m'am întors.

Soția s'a dus prin vecini să aducă ceva bucate și niște răchie.

Am aflat din gura copiilor despre neagra sărăcie pe care o îndură.

In jurul meu cinci perechi de ochi mă priveau cu drag și nădejde.

N'am să mai mă întorc.... m'am hotărât.... dar era numai...

Luță plânge... să-l lăsăm să-și potolească jarul tristelor amintiri.

Soldatul Luță Ioviță și-a ținut legământul făcut în fața propriei sale conștiințe. Nu se mai prezintă la Regiment.

A devenit, judecându-l prin prisma obiectivităților conștiinței românești, un dezertor? Nu!

Să lupte pentru un neam care pe lângă că nu avea nici un drept asupra pământului românesc își manifesta bestialitatea atavică — specifică năvălitorilor asiatici — prin crime ce depășesc chiar monstruozitatea.

Să-și lege frumusețea doinelor sale de murdăria din sufletele bestilor ce au ars pe rug atâția și atâția martiri ai credințelor românești?

Să-și dea viața pentru ticăloșia unui popor ce a sfărâmat oasele, pe roată, celor trei legendari mucenici: Horia, Cloșca și Crișan?

Ca om: să-și lase familia pradă desnădejdi; pentru cine?

Dezertarea lui Luță, (mai bine zis „evadarea") era o datorie condiționată, o sinceră și românească revoltă.

Se adăpostește în codri. Seara și chiar după miezul

nopții vine să-și vadă copii și soția.

Noapte de noapte soția și copiii veghiază. Așteptă pe cel drag.

Totuși „jăndarii" pune mâna pe el.

In noaptea arestării, zorile dimineței surprinde, stând de veghe o soție și mama cu cei cinci copilași a celui pus în fiare ca cel din urmă criminal.

Mama bănuia ce s'a întâmplat, soțului, dar nu îndrăznește să-și mărturisească temerile față de copiii săi.

Il caută dar nu-l găsește. Avuse-se grijă „jăndarii" să-și trimită victima datorii lor acolo unde moartea prin glonțul luptelor nu le poate aduce învinuiri.

Dar sfârșitul unui imperiu clădit pe nisip să surupă.

Armatele române își fac intrarea triumfală în Buda-Pesta, iar tricolorul nostru fâlfâie mândru deasupra reședinței Hasburgilor.

Bela Kun scapă ca printr'o minune, iar comunismul dispare din țara latifundiarilor zorzonați.

In sfârșit, goarna sună demobilizarea.

Luță Iovița, desmobilizat, reîntors, își găsește familia, torogoată, dar mai ales „Țara Doinelor sale" desrobită.

De la „Sărbătoarea Marei Uniri" pe care Caransebeșul o cinstește deșertând toată bucuria libertății, din sufletele românilor caransebeșeni, nu poate lipsi Luță și torogoata lui.

Prea suntem mici, prea reduși ca simțire, pentru a înțelege marea prăzmuire de atunci.

Citind personagiului, acest reportaj, la cele de mai sus, Luță Iovița, îmi atrage atenția că nu am spus tot.

— *„Venisem în concediu tocmai în ajunul prăzmuirii Hramului Bisericii din Caransebeș. Am fost și eu chemat să cânt alături de muzicanții rămași pe la casele lor*

In curtea Bisericii, toată suflarea românească din oraş şi satele din jur era prezentă. Aşteptam sosirea P. S. S. Episcopul Caransebeşului. Cum era încă prea devreme, eu cântam din clarinet doinele noastre.

Venirea Prea Sfinţiei Sale este anunţată. O linişte de cimitir a cuprins marea mulţime de credincioşi.

La intrarea Sa în curtea Sfintei Biserici, corul condus de regretatul Alionte, cântă: „La Mulţi ani Stăpâne".

Prea Sfinţia Sa binecuvintează poporul adunat şi ia loc pe tribuna de onoare înconjurat de toată elita românească din oraş.

Alionte face un semn misterios coriştilor. Ca dintr'un vulcan ţâşneşte curajos „Imnul Deşteptării" :

„Deşteaptă-te Române din somnul ce-l de moarte
In care te-adânciră barbarii de tirani".

— — — — — —

Un moment, lumea asculta surprinsă. Apoi şi noi muzicanţi, ca şi lumea ne-am înfrăţit prin cânt cu corul şi uitând că trăim încă cu „jăndarii" la spate, ne-am unit „In cuget şi simţiri" :

„Acum ori nici odată croieşte-ţi altă soartă
La care să se 'nchine barbarii tăi duşmani".

— — — — — —

„Duşmanii" erau încă stăpâni. Alionte, corul şi noi am fost arestaţi.

Celor fricoşi, Alionte le da curaj. Din curajul dragostei sale de neam culegeau cuvinte de Evanghelie Românească pentru a ne arăta datoria :

„ORI INVINGEM ORI MURIM".

Inainte de a sosi „jăndarii" am cântat cu toţii cântecul semnalului de alarmă :

Suna buciumul alarmă
Pune-ți mâna toți pe armă
Să scăpăm sfânta moșie
De-a maghiarilor urgie.

Alionte, corul, orchestra lui Dumitru Ioviță împreună cu mine, fiul său, am fost arestați și după câteva zile eliberați, rămânând singur Alionte în temnițele Caransebeșului, iar de aci excortat cu fiare la mâini și picioare, este adus la Buda-Pesta.

Protestele dlui Iuliu Maniu, în Parlmentul Austro-Ungar, reușește să-l salveze, dar chinurile îndurate, în închisorile ungurești, în scurtează zilele.

IN CAPITALA ROMANIEI MARI

După război își găsește copiii mari: Le continuă educația muzicală. Pe cel mai mare, Ion (cunoscut sub numele de Niță) îl învață meșteșugul clarinetului; Pe Alexandru, țimbalul; Dumitru violoncel și voce; Andrei fiind copil de trupă, la un regiment, învață saxofonul (de acesta nu se mai știe unde este); iar singura lor fică Matilda a fost căsătorită (azi fiind o văduvă) cu cunoscutul violonist Monea Ghiță din Oravița și răposat anul trecut la Timișoara.

La un an, doi, Luță Ioviță își ia soția și pleacă în Capitala României Mari, unde primește imediat angajament la Restaurantul Hotel „Regina" visavis de Tribunal.

Orchestra sa era compusă din proprii săi copii.

Cu un renume câștigat și prin propaganda câtorva bănățeni, în foarte scurt timp „Orchestra Luță Ioviță" devine punctul de atracție al Bucureștilor.

Era dealtfel cunoscut și de personalitățile aparținând Vechiului Regat, căci în anul 1923, cu ocazia vizitei Regelui Ferdinand I, Luță participând la banchetul oferit de Caransebeșul desrobit, — „Desrobitorului" — Luță, îmbrăcat în uniforma ostașului român, I-a cântat bucurându-se de interesul Regal și simpatia suitei Sale Augu-

rându-se de interesul Regal și simpatia suitei Sale Au-

guste.

„Restaurantul „Regina" devenise pentru bănățeni locul de întâlnire. Oamenii cu tâmplele albite, studenții ce abea au părăsit băncile liceului, își aveau „Colțul Bănățean" în jurul „torogoatei" lui Luță.

Mai asidui și mai devotați îi erau studenții bănățeni veniți la Universitate și Școlile Superioare din Capitala Țării.

Desigur ca bucuria de a nu se vedea uitat, dar mai ales văzându-se înconjurat cu dragoste, făcea pe Luță lovită să-și uite datoria și în mijlocul bănățenilor lui cânta asociindu-se petrecerilor studențești, risipea tot câștigul pentru a plăti bucuria pe care i-o da dragostea tinerilor vlăstare bănățene.

Puțini studenți bănățeni sunt, care n'au apelat

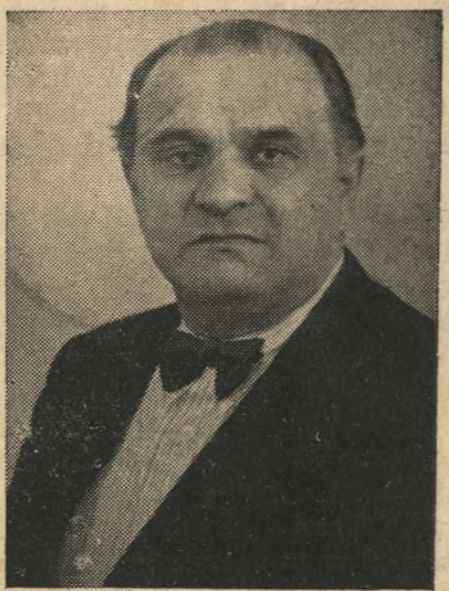

la sprijinul său nu de multe ori material.

Imprumuta pe toți ce-i cereau, dar mai ales cinstea, din propriile sale mijloace, tânăra societate studențească ce seară de seară venea să-l asculte și ascultându-l să-l îndrăgească din ce în ce mai mult.

Când sosea „mandatul" prima escapadă se făcea la

„Regina". Cum însă aproape zilnic era câte un „beneficiar", rar trecea o seară ca Luță Ioviță să fie lipsit de studenții lui dragi.

Oriunde era Luță, la Regina, sau oricare alt restaurant — studenții în scurt timp îi descoperea noul lui sediu și după imprealabile reproșuri iertau bătrânul trubadur acordându-i vechea considerație și sincera lor simpatie.

Din rândurile generațiilor ce s'au succedat Luță Ioviță își reamintește de dnii : Octavian Neamțu, avocat Topliceanu, prof. Baba, dr. Vasilescu, prof. Tudor Moga, Cocora, Nic. Cioran, dr. A. Mutiu dr. Laiu, dr. Nistor, Tulescu, avocat Peia Ion, Veverca și alți mulți pe care întâmplarea scoțându-i în cale își deapcană aierul aducerilor aminte.

La balurile, la agape bănățene, Luță Ioviță cu torogoata, nu lipsea. Orice bucurie și petrecere bănățenească impunea prezența lui.

❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁

Pe strada Isvor 36, la București, într'o clădire neterminată complect (în interior mai ales) s'a mutat Căminul „Cercului Academic Bănățean" secția București, — aceasta în anul 1932.

Studentul în filosofie, pe atunci, Tudor Moga, fiind președinte, și-a întrerupt vacanța estivală pentru a pune la punct până la ultimele mănunte mutarea din strada Palade.

Două săptămâni, după mutare, cele două etaje și câteva camere dela parter, destinate Căminului, erau goale. Intr'o cameră președintele, în altele servitori, iar autorul acestei broșuri pentru prima oară se simțea locatar cu drepturi exclusive.

Rând pe rând, zi de zi, soseau studenții care din care

mai activ în acțiunea de acaparare a unei camere convenabile.

Bobocii, studenții anului preparator, fiind printre primii veniți, avizi de cunoștință cu București, au ocupat, fără cerere imprealabilă, cum era uzul statutar, cele mai bune camere.

Erau încântați proaspeții studenți (ce de fapt încă nu aveau această calitate, nefiind încă înscriși la vre-o Facultate) de aranjamentul comod pe care și-l stabiliseră din proprie inițiativă.

Nu știau că există o ierarhie pe care tradiția o stabilise de mult. Ignorau existența veteranilor, care, pentru prestigiul lor, neglijau prezența studenților de proaspătă proveniență.

— *Ce-i mă cu tine aici?*

— *Aici mi-am ales locul,* răspundea bobocul crezând că este încă în internatul liceului.

— *Ia să te cari de-aci, ce crezi că ești la tată-tu acas,* ordona veteranul, intrusului ce-i sfida, prin prezența lui, autoritatea și drepturile.

In două săptămâni căminul era complect ocupat. Câte conflicte, și câtă diplomație i-a trebuit lui Tudor Moga să le aplaneze o știe numai el. Știu însă precis că este nespus de greu, să mulțumești un bănățean care pe lângă această calitate, de care se făloșește, mai este și student. Cred că-i este mult mai ușor să dea, în calitate de șef al Institutului Psihotechnic CFR. din București, îndrumări profesionale la miile de muncitori și funcționari dela această instituție, decât să satisfacă acei, aproximativ, 80 de studenți bănățeni.

Exagerez, Tudor Moga?

Cum mai toți, veniseră cu bani în buzunar și dornici de a elibera din regule stricte, impuse de familie, primul

gând era o escapadă.

Ca de obiceiu aceasta își avea locul acolo unde cânta Luță. Amatori oricând erau suficienți, mai ales că „bobocii" ardeau de nerăbdare să cunoască pe Luță Ioviță.

Intrând pe ușa restaurantului, ca de obiceiu cu gălăgie, prezența lor producea neliniște, nu numai clienților, ci chiar patronului care credea că este vorba de vreo manifestație.

Așezați la o masă — formată din mai multe mese mici — și după rapida identificare a lui Luță, patronul pus la curent, se liniștea.

— *Sunt bănățenii mele,* spunea tuturora, cu mândrie, Luță Ioviță.

Din torogoata lui se răspândea în sală cântecul bănățean. Ușor impresionabili, mai ales când era vorba de cânt, studenții dădeau drumul entuziasmului. Se improviza, la repezeală, un cor care acompania torogoata lui Luță ce lua loc în mijlocul lor.

In pauză, Luță întreba, pe cei ce nu-i cunoștea (de obiceiu „bobocii") de unde sunt. Nu era sat în care acesta să nu-și aibe cunoștințele sale, fie din armată, sau din desele sale „schimbări de decor".

Se simțea fericit, nespus de fericit, Luță, în acele momente, văzându-se înconjurat de oameni veniți din locurile dragi se vedea parcă acasă iar fericirea îi storcea din ochi lacrimile unei dureroase nostalgii.

Lăsa clienții localului în părăsire iar în locul melodiilor moderniste, doinele, horele și întregul repertoriu de cântec bănățean își găsea trăirea în cântul său.

Se despărțea studenții de Luță în zori zilei cu promisiunea acestora că se vor reînioarce cât mai curând.

Intr'o noapte s'a întors dela chef, studentul veterinar, azi doctor, A . . . . ș, într'o excelentă dispoziție. Toată lu-

mea din Cămin dormea obosiți după o sârguință obositoare pusă în slujba examenelor din sesiunea de toamnă.

A . . . . ș cânta, cât îl ținea gura, pe coridoarele căminului.

„Pasărea și pitulicul
S'au gândit să-și mute cuibul".

LUȚA CU SOȚIA ȘI FIICA LOR

Era omul în chef și în plus fiind veteran cu 5 ani de studii, își putea permite luxul de a deranja tot căminul pentru a își exprima entuziasmul pentru această melodie pe care i-a cântat-o aproape toată noaptea Luță Ioviță.

Murmurele de protest rămân fără răspuns.

— *Măi, taci dacului, nu vezi că noi dormim ?*

— *Ce mi pasă mie. Dormi mai departe. Somn uşor* şi reîncepu să cânte :

„Pasărea şi rânduneaua
S'au vorbit să aducă neaua".

— *Taci odată n'auzi ?*

„Dar cum dracu s'i aducă
Că nici vara nu-i trecută".
Pasărea . . .

— *Lasă dracului pasărea şi te culcă,* caută să-l convingă un coleg.

— *De ce s'o las mă . . . dacă am prins'o nu-i dau drumul.*

— *Vezi să nu ţi-se urce în cap . . . poate-i sticlete.*

— *Ce ? . . . ai impresia că eşti spiritual . . . mă . . ., al dracului.*

— *Se vede că eşti veterinar !*

— *Desigur că sunt veterinar şi pentrucă sunt şi om milos îţi stau la dispoziţie oricând chiar . . ca medic de familie.*

Cu chiu şi vai s'a culcat, murmurând, însă, până ce somnul i-a închis genele.

. . . să aducă neaua.

In felul acesta se sfârşiau escapadele studenţilor bănăţeni la taica Luţă.

*

LA CLUJ, LUŢA ERA BĂTRÂN

Vremea s'a dovedit necruţătoare. O faţă brăzdată de cute, dar dincolo de aparenţă trăieşte un suflet încă tânăr

Ajutat de muzică şi inspirat de armonie, acest suflet şi-a găsit remediu de a fi refractar destinului implacabil

Intr'o zi observasem prezența lui Luță Iovițâ la Cluj. In vitrina, Restaurantului „Brânzaș", privirile mi-au fost atrase de un portret al unui ins îmbrăcat în costum bănățean. Era Luță Iovițâ.

In ceiași seară, cu câțiva preteni bănățeni, cărora le-am comunicat știrea, am vizitat localul pentru a-l re-

IN VITRINĂ LA „BRANZAȘ"

vedea.

Ne-a primit bucuros. Pe mulți dintre noi ne cunoștea din satele și orașele bănățene și chiar din București.

De cu seara Luță a fost numai al nostru. Până dimineața n'am rămas decât noi și cu taica Luță.

Cunoscutele agape bănățene nu se puteau ține fără

prezența lui Luță și a torogoatei sale.

Studenții stăteau alături de profesorii Daicovici, Vuia și alți intelectuali cu vază ce-și avea domiciliul în Capitala Ardealului Românesc.

Am organizat, în anul 1938, împreună cu dr. Trică — pe atunci medic primar veterinar al județului — o șezătoare bănățeană.

Șezătoarea a avut loc sub patronajul dlui dr. Nic. Bireescu, prefectul județului, (și dsa bănățean) în sala Prefecturii Județului Cluj.

Dela Opera Română și-au dat concursul: dna Ana Roza Vasiliu, arhicunoscută primadonă originară din Buziaș, dșoara Lia Hubic, dnul Arnăutu, iar dela Teatrul Național dl Vanciu Iosif (originar din Lugoj) și Titus Croitoru.

„Controla" lui Tata Oancea a fost declamată de studentul în drept Adam Dumitru, azi avocat la Reșița. „Banatu-i fruncea", cu puține schimbări potrivite timpului, a fost declamată de mine, ce aveam și regia șezătorii (pe atunci funcționam ca regisor onorific, la Teatrul Național.

Era și firesc să fie prezent și Taica Luță.

In fața unei săli arhipline (o bună parte din publicul ce venise să ne asculte a trebuit să se reîntoarcă căci sala era suprapopulată) s'a desfășurat programul.

După fiecare punct din program și în pauză Luță și orchestra lui delecta asistența cu doine și tot felul de cântece bănățene.

Asistența, pe cât de numerosă pe atât de selectă, a rămas profund impresionată de producțiile muzicale ale compozitorilor bănățeni cât și de folklorul muzical pe care-l reprezenta aci Luță.

Succesul moral a fost covârșitor, cel material exce-

lent și el, a fost donat în întregime Societății „Caritatea", pentru ca din suma vărsată să fie trimiși doi studenți bănățeni săraci, în lunile de vară la Colibița (Năsăud) unde „Caritatea" avea două sanatorii de odihnă.

Dela „Șezătoarea Bănățeană" tineretul au condus cu alai pe Luță la „Brânzaș".

Am stat cu el, ascultându-i cântecele, până noaptea târziu. Era fericit. Nu credea că va ajunge să cânte alături de marii artiști dela Opera Română.

Credea că a fost prea cinstit. Nu! Era în dreptul lui, iar eu mi-am făcut doar o datorie prezentând clujenilor întreaga comoară a cântecului bănățean. Că am făcut bine, am înțeles-o această din aplauzele furtunoase care i-a dovedit doinitorului că este apreciat și aci ca pretutindenea.

De aceia, iubește Clujul cu o dragoste nețărmurită. Așteaptă ziua reîntoarcerei ca oricare altul ce a lăsat acolo averi și copilăria. Și Luță și-a lăsat o bucată din inimă, lipsa căreia îl face să sufere.

Crede, fără a se îndoi un moment, așa cum credem toți, că bucuria reîntoarcerei va fi trăită cât de curând.

— *Incurând organizăm iarăș o șezătoare la Cluj, Taică Luță!*

— Se te audă Bunul Dumnezeu Ioane! *„Bunul Dumnezeu" nu va uita poporul nostru, dar va pedepsi hoardele lui Atila pentru toate nelegiuirile și crimele, iar Arhanghelul Dreptății: „SOLDATUL ROMÂN" va ști să pedepsească ticăloșia mongolică".*

Așa se scurg anii ...

Așa se scurg anii...

Zilnic o nouă pagină, timpul, o smulge, din calendarul vremii.

Luță a îmbătrânit. Își trăește restul vieții ducându-și faima trecutului din loc în loc iar când amintirile scormonesc sufletul, plânge.

Își reamintește că a cântat Mareșalului Averescu; la Oravița O. Goga i-a ascultat doinele; nu odată a cântat marelui bărbat de stat ardelean Iuliu Maniu, dar toate acestea... au fost odată...

Ultima oară s'a produs la o nuntă ca'n povești. Era la nunta surorii dlui dr. Nicolae Ogrin, profesor la Școala Politehnică și amintirea acesteia se păstrează mai vie, fiind mai recentă. Este, în această apreciere, pentru el, dovada că nu a fost încă uitat.

Nu vrea să fie un uitat.

Se vrea mereu tânăr prin prezența lui în inimile fiecăruia. Nu poate să admită ca el și torogoata lui poate fi dați uitării.

Se străduește din răsputeri să se reactualizeze. Pentru acest scop este dispus să sacrifice tot, chiar viața de va fi nevoie. Înțelege legile implacabile ale firei omenești, dar el nu vrea să le admită în ruptul capului.

Așa este el, așa suntem toți. Când eram de 6 și chiar de 18 ani, vedeam în omul de peste 30 de ani un bătrân. Azi, când depășind această vârstă, nu-mi poate întra în cap ideia că nu mai sunt copil. Invidez copiii ce se joacă, voiesc să fiu ca ei. Să mă sburd. Să-mi permit toate obrăzniciile, dar să-mi pot aroga scuza, că sunt copil.

Așa-i și Luță Ioviță. Se vrea răsfățat, considerat prietenul, chiar al copiilor, dar nici odată nu vrea să se

chiar atunci când oricare altul trebuie să plângă. In concluzie se vrea cu orice preț să fie copil, căci știind că numai acesta poate fi iubit și iertat, înțelege că și lui îi sunt necesare dragostea și indulgența.

Nu are velietăți ci, ca și copiii, caprici. Nu este oare dorința lui de a-i fi publicată viața o ambiție copilărească ?

Ce-i pasă ! Incăpăținat, așa cum sunt, copiii, nu poate să înțeleagă, niciodată, ridicolul.

Dar totuși există, cred, ceva ce-l face să fie așa. Se poate să fie resemnarea sau credința că n'a fost înțeles

Pentru toate ce le-a făcut, pentru toate ce le-a îndurat; pentru credința lui și pentru tot ce-a făcut pentru mulți dintre noi, merită să fie înțeles.

Luță Ioviță și-a iubit binefăcătorii și desigur că nu-va uita niciodată. Nu este un ingrat, mai mult, spune tuturor că a fost ajutat, iar numele binevoitorilor săi sunt pomenite cu toată gratitudinea.

Rușine acelor ce nu-și respectă datoriile; nu merită să fie numit om acel ce, cu rea voință, neagă un ajutor pe care l-a primit, chiar prin umilință. Binele, rămân bine; binevoitorul, un binefăcător.

Slugilor și celor amețiți de prostia vanității, nu le putem cere, gratitudine și nici conștiință. Acestora numele „Luță Ioviță" le poate servi drept exemplul nobleței sufletești.

Deocamdată am sfârșit.

Librăriile și chioșcurile de ziare, de pretutindenea, și-au brodat vitrinele cu fel de fel de literatură eftină.

Aventurile lui X și Y, sunt pentru depozitarii culturalității noastre, marfa ce oricând are sezon și tiraj.

In afară de acestea, într'o ambianță perfectă, vitrinele alătură și „operele poetice", ale unor naivi, obsedați de originalitate, pe care lumea le cumpără doar ca jocuri de cuvinte, sistem „Rebus".

Izolate în rafturi stau și își așteaptă amatorii, marile opere acelor mai distinșe genii.

Făcând o scurtă incursiune, în viața lui Luță Ioviță, în cele 60 pagini, m'am gândit, că acest neînțeles trubadur, merită străduința mea.

Ediția I. nu este complectă. Nu mă socot vinovat. Luță a știut să cânte, fără a ști, însă, să poată discerne evenimentele prin propria lui gândire.

Zilnic, primesc, din partea mai multor cunoscători ai vieții lui, fapte și evenimente, ce merită să fie înregistrate, nu numai într'o broșură modestă, ci chiar într'o antologie a luptelor pentru naționalism prin muzica populară românească.

„Barbu Lăutarul" nostru cântă într'un birt de „mâna' tria". Ca toți cei ce au știut să se mențină idealiști, Luță, e predestinat să-și ducă bătrânețea prin mlaștinele promiscuității.

Intenționează să colinde iarăși satele, ca odinioară.

Singur satul știe că nu l-a uitat. Ultimi pași, cărora dorul le dă energia, vrea să-l poarte pe locurile de unde a plecat.

Orașul nu l-a înțeles, căci, prea este îmbăcsit de praf și minimicie, ca să poată lua act de prezența unui doinitor îmbătrânit.

In sufletul său primăvara a lăsat imagini verzi și ghiocei care nu își pot avea trăirea decât în câmpie și lângă codrii : la sat.

Luță Iovița, după o viață de sbucium, își caută liniștea lângă ai săi: „paurii noștri".

Ca și alții, și eu, îl conduc cu gândul și dragostea...

Intenționând să reeditez această viață de om, promit să împătresc paginile acestei broșuri.

Sunt multe, chiar prea multe, greșeli. Parțial îmi fac o culpă, dar, în majoritatea lor nu-mi aparține.

In împrejurările actuale, fapta rămâne se fie considerată sau deconsiderată și nu vorbele.

In ediția II-a toate greșelile se vor îndrepta. Promit cu convingerea că mă voi ține de cuvânt.

AUTORUL.

—□—

POEZII

culese și compuse

de

LUȚĂ IOVIȚA

Vine Horia și Crișan

Frunză verde măgheran.
Vine Horea și Crișan.
Horia vine din Abrud
Unde-i aurul cel mult,
Cu pistoale aurite
Și de gloanțe tescuite
Și cu o lance sclipicioasă
De te iau fiori prin oasă,
Unde trage lancca lui
Lasă urma focului
Iar Crișan căciulă cârnă.
Are-o lance cât o bârnă,
Când prin aer o ridică
Dușmanii de spaimă pică,
Când prin aer mi-o'nvârtește
Sufletsl îi părăsește
Când a dat cu ea'n pământ
Le-a deschis la toți mormânt
Unde pușcă din pistoale
Rămân curțile goale,

Foaie verde măr domnesc

Foae verde măr năut
Tinerețe ce-avut
Cu amar le-am petrecut
Cu amar și cu oftat
Cu dor și cu suspinat.
Dorule ești amărât
De ce m'ai îmbătrânit.
C'așa stau să mă gândesc
Și de dor să mă topesc
Și la alții să privesc
Care prea bine trăesc.
M'ajung supărările
Pe toate cărările,
Pe unde curg isvoarele
Și răsare florile
Când îmi iese soarele.
Foae verde tămăioară
Mărită-te fetișoară,
N'aștepta până la vară
Că pe mine mă însoară.
Insoară-te dumneata

Să văd pe cine-i lua,
Dă-i lua una ca mine
Dumnezeu să-ți deie bine
De-i lua dintr'ale urâte
Dumnezeu să nu-ți ajute.
De-i lua-o mai frumoasă
Să-ți meargă tot bine 'n casă
De vei lua-o bătrânioară
Să dea Dumnezeu să-ți moară,
Să-i fie țărâna ușoară
Ca nouă pietre de moară
Ca să fim amândoi iară.

—□—

Frunză verde mărăcine

Prietenului BUGARIN

Frunză verde mărăcine
Ascultă dragă Bugărine,
De când te-ai născut pe lume
Mamei tale-i părea bine.
Și tot bine te-a crescut
Până mare te-ai făcut.
Și în școală mi te-au dat
Unde bine ai învățat
Să cetești și să ne scrii
Frumoasele poezii,
Căci Doamne din satul tău
Ca tine nu este zău.
Și la toți le pare bine
Care te cunosc pe tine.
Că n'avem oameni în Bănat
Să ne scrie adevărat.
Chiar și neamurile tale
Doamne bine le mai pare,
Căci cu cine mâna dai
Așa frumos le vorbești.

Vorba ta aia plăcută
Cin te ştie te sărută.
Chiar eu Luţă te cunosc
Decând la voi în cas'am fost
La negeie ca şi gost.
Şi cântam cu clanietu
De suna tot arietu.
In zile de sărbători
La fete şi la feciori.
Doamne ce bine era
Eu cântam — lumea juca.
Tu erai mic ca un păpuşoi
Eu cântam jocuri de doi
Tu jucai lângă război.

Drum la deal și drum la vale

Drum la deal și drum la vale
Imi fac veacul tot pe cale
N'am în lume sărbătoare
Bace-o Domne ursitoare.
Cum m'au ursit pe mine
Să n'am nici un ceas cu bine,
Și să mă trudesc pe lume.
Năcazu să mă sugrume.
Ostenit mereu de drum
Noaptea 'n codru mă apucă
Ochii nu se mai usucă.
Unde merg — în orice parte
De iubit eu nu am parte.
Dorul când mă podidește
Nici vântul nu mă oprește,
Calea nu mă ostenește
Numai gândul mă topește.
Foae verde frunză deasă
Inimioara nu mă lasă
Să-ți zic rămâi sănătoasă.
Făr' de tine unde-oi merge

Ochii mei nu s'or mai șterge.
Foae verde măr domnesc
Mândro eu mult gândesc,
Să mai stau sau să pornesc?
Azi pe drum mâine pe cale
Viața grea plină de jale.
De cât tot pe cale dus
Mai bine la cruce pus,
Dimineața te vei scula
Cu tămâie vei tămâia
La Dumnezeu te-i ruga.
La icoane te vei închina
Dumnezeu te-a asculta
De păcate m'a ierta
Că n'am făcut alt păcat
Te-am iubit și te-am lăsat.

—□—

Banii ... Banii ...

Banii ... banii ...
Se fac la pădure
Din firiz și din secure
Banii ... banii ...
Vai săracu stânjenaru
Ce cu greu mai face bani
Bate vântul viscolește
Stânjenarul grămădește
Banii ... banii ...
Banii nu se fac așa
Stând la cârciuma și-a bea
Banii ... banii ...
Nu v'am spus eu domnilor
Că banii nu s fac ușor
Banii ... banii ...
Bani nu se fac așa
Stând la masă și-a scria
Bani se fac la pădure
Din firiz și din secure
Hai mândră la Orșova
Să-ți arăt averea mea
Firizul și securea
Banii ... banii ...

—□—

M'aș duce și eu la nuntă

M'aș duce și eu la nuntă
Dar mi muierea urâtă,
Eu mă uit la verii mei
Că-s muierile cu iei.
Numai eu cu neagra mea
Să vină moartea s'o ia.
Să mă văd scăpat de ea
Că asta e o vreme rea.
Doamne când m'am cununat
La ochi să mă fi legat
Și 'n fântână să-mi fi dat.
Cu banii dela căpară
Să-mi fi luat lumini de ceară
Să-mi fi scos țoalele afară
Să le fi dat foc și pară.
Când era un an de zile
Vine mama pe la mine
Și mă 'ntreabă de trăesc bine.
Eu îi zic mamei așa:
— Taci mamă nu mă 'ntreba
Uită-te la fața mea
Că-i galbenă ca ceara
Și-i verde ca iarba.
Frunză verde a spinului

Așa-i casa străinului :
Din afară e cu var
Din lăuntru cu amar.
Dar casa măicuței mele
Din afară-i cu nueie
Din lăuntru faguri de miere.

Frunză verde lemn pălit

Frunză verde lemn pălit
Câtă boală am bolit
De toate m'am isprăvit,
Dar de boala lu mândra
Nu mă mai pot vindeca
Până nu mă duc la ea
Să-mi aline durerea.
— Mândra mea mândruță veche
Ce porți conciu pe-o ureche?
— Eu ți-am spus bădiță ție
Că-l port cum îmi place mie.
Căci bărbatu mai urât
Am să-l scot Joia la târg
Și să strig în gură mare
Că mi omu de vânzare.
Și nu lo-i da cu preț mare
Că de-oftat pieptu mă doare.
Sufletul mi se aprinde,
Focul inima-mi cuprinde.

Rămas bun..

Salutare locuri sfinte
Ce plângând v'am părăsit,
L-a 'mea tristă plecare
V'am lăsat îngălbenite.
Și acum vă aflu iară
Mândri, tineri și 'nfloriți.
Creșteți pomi cât gardurile
Să vă bată vânturile,
Acu în zadar mai înfloriți
Că mie nu-mi trebuiți.

De oftat ce-am oftat eu

De oftat ce-am oftat eu
S'a mâniat Dumnezeu.
Of, oftat, oftat oftat
Ră-i boala de neîndurat.
Cine a lăsat oftatul
Ierte-i Dumnezeu păcatul.
Că omul de n'ar ofta
De tot s'ar învenina.
Că omul cu cât oftează
Cu atât se învenineză,
Tot de of și de oftat
De toate m'am săturat
Și nimic n'am câștigat.
Cine a lăsat oftatul
Ierte-i Dumnezeu păcatul
Că omul dacă oftează
Inima-i se învenineză
Tinerețe ce-am avut
Cu amar le-am petrecut.
Cu amar și cu oftat

Cu dor şi cu suspinat,
Frunză verde trei alune
Gândurile mă răpune
La ce mai trăesc pe lume?
Căci cât în lume am trăit
Zile bune n'am avut.
Căci din anul douăzeci şi trei
Am plecat cu 5 copii,
In Capitală în Bucureşti
Cântând doine româneşti
Cine doina'mi auzea
Sta în loc şi asculta.

Cucule unde ai iernat

Cucule unde ai iernat
Peste Olt la vadul lat,
— De mâncare ce-ai mâncat ?
Mâncam mugurii de fag
Şi beam apă dintr'un lac
Cântam mândrelor cu drag.
Cucule nu mai cânta
Să te asculte lumea.
Cântăm-mi cuce numa mie
Pân' la anul cine ştie ?

De trăesc ori dă mor
Omu-i visul trecător.
Cucule dela pădure
Dute la mândra de-i spune,
Să nu se mai poarte bine
C'a băgat un junghi în mine.
Nu mie junghiu de cuțit
Ci mie junghiu de iubit,
Dute pasăre și-i spune
Că purtarea ei nu-i bună.
Cin' mă vede toți îmi spune
Că știu c'a trăit cu mine.
Eu le spun la lume așa :
Facă mândro ce-o vrea
Că eu m'am lăsat de ea.

*

Au apărut:
în Editura „POPORUL ROMÂN“

Scrisori și schițe bănățene
de P. Nemoianu — Prețul Lei 160

Porți închise, versuri de
Dorian Grozdan (epuizat) — Prețul Lei 80

In Poina Fetei, nuvele de
Nic. Tomiciu (epuizat) — Prețul Lei 175

„Carte de cântece“ ed. I. II. III. și IV.
întocmit de prof. Nic. A. Roșu — Prețul Lei 85

„Poezii și cântece de pe front publicate, (epuizat)
de N. A. Roșu și N. Tomici — Prețul Lei 34

Colinde și cântări bisericești adunate, (epuizat) și
publicate de N. A. Roșu — Prețul Lei 32

Dorul ostașului, poezii depe front (epuizat)
adunate și publicate de N. A. Roșu — Prețul Lei 42

Dragostea e averea, piesă comunicată într'un act
de Dimitrie Fara — Prețul Lei 70

Noi ni-s capu, versuri în graiul arădan-crișan
de Traian Rusu Șirianu — Prețul Lei 60

Baba Floarea, piesă comică în 2 acte
de Gr. Bugarin — Prețul Lei 70

Luță Ioviță, Barbu Lăutarul Banatului, amintiri
și schițe, de Ion Pătășnu Berdac — Prețul Lei 150

DE ACELAȘI AUTOR

In curând:

CRONICI DRAMATICE

PROBLEME REGISORALE

In pregătire:

ION COPILUL MINERULUI LAZĂR

roman social

SĂRACUL COPIL

dramă

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
REȘIȚA
Str. 7 Noiembrie nr. 50
141/80

79.137

CENTRUL DE LIBRĂRII REȘIȚA
LIBRĂRIA Nr. 2 REȘIȚA
SECȚIA ANTICARIAT

ANTICARIAT - REȘIȚA
Lei 23,1

f.

23/15

BII
89

„Tipografia Românească", Timişoara
Inreg. la Of. Reg. Com. sub Nr. Fi. Soc. 398 din 8/XII/931